

Nr 254.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dyrtidshjälp m. m. åt vissa pensionärer och understödstagare; given Stockholms slott den 23 mars 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 mars 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, RUBBESTAD, OHLIN, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet, såvitt angår punkten 1:o), och med cheferna för justitie- och socialdepartementen, såvitt angår punkten 2:o), anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, följande.

1:o).

Enligt beslut senast av 1944 års riksdag (prop. nr 190, skriv. nr 204) har särskild dyrtidshjälp beviljats åt sådana tjänste- och familjepensionärer vid av staten övertagna enskilda järnvägar, som icke enligt gällande författningar ägt åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel å dem tillkommande pensioner eller understöd. Dyrtidshjälpen har från och med budgetåret 1943/44 utsträckts

att omfatta jämväl vissa pensionärsgrupper vid nedlagda enskilda järnvägar. Bestämmelser i ämnet ha utfärdats genom kungörelser den 28 juni 1941 (nr 648), den 24 april 1942 (nr 212), den 30 april 1943 (nr 232) och den 5 maj 1944 (nr 205). Genom brev den 5 maj 1944 har Kungl. Maj:t tillika föreskrivit, att dyrtidshjälp enligt de i sistnämnda kungörelse angivna grunderna jämväl skall utgå till motsvarande tjänste- och familjepensionärer vid Ängelholm—Klippans järnväg.

Dyrtidshjälpen utgår under löpande budgetår med 20 procent av särskilda tilläggsunderlag, beräknade i enlighet med föreskrifterna i kungörelserna den 18 juni 1925 (nr 275) och den 15 juni 1923 (nr 267). Tilläggsunderlagen äro så utformade, att de sämst ställda erhålla en relativt större förbättring. Vid en dyrtidshjälp utgående efter 20 procent uppgå sålunda de faktiska tilläggen till 32 procent av de lägsta pensions- eller understödsbeloppen, och dyrtidshjälp beräknas ej å högre pensionsbelopp än 400 kronor för månad.

Berättigade till nämnda dyrtidshjälp äro: 1) f. d. befattningshavare, som med pension eller därmed jämförligt understöd avgått från tjänst vid den enskilda järnvägen, innan denna övertagits av staten, eller som övergått i statens järnvägars tjänst i samband med övertagandet eller nedläggandet av den enskilda järnvägen utan att ha erhållit befattning å aktiv stat och sedermera erhållit pension eller understöd i anledning av anställningen vid den enskilda järnvägen; 2) änkor, barn och övriga anhöriga till sådana f. d. befattningshavare, i den mån dessa anhöriga äga åtnjuta pension eller därmed jämförligt understöd i anledning av anställningen vid den enskilda järnvägen; samt 3) änkor, barn och övriga anhöriga till befattningshavare, som avlidit innan järnvägen övertagits av staten, i den mån dessa anhöriga äga åtnjuta sådan pension eller sådant understöd.

Dyrtidshjälp utgår dock icke till tjänste- och familjepensionärer, vilkas pensioner eller understöd uppgå till eller överstiga de sammanlagda förmåner, som vid samma tidpunkt tillkomma motsvarande pensionärer från statens järnvägar, och den utgående dyrtidshjälpen skall alltid begränsas så, att den icke tillika med vederbörandes pension eller understöd överstiger de motsvarande sammanlagda förmånerna för statens järnvägars pensionärer.

I skrivelse den 3 januari 1945 har *svenska järnvägsmannaförbundet* gjort framställning om att ifrågavarande pensionärer och understödstagare måtte erhålla dyrtidshjälp även under nästa budgetår.

Järnvägsstyrelsen har den 16 februari 1945 avgivit utlåtande över framställningen och därvid framhållit, att enligt förslag av 1943 års järnvägs pensionsutredning allmänna tjänstepensionsreglementet skulle kunna bli tillämpligt från och med den 1 juli 1945 å tjänsteman, vilken på för övertagen personal avsedd övergångsstat bestrider befattning, som avses i reglementet, under förutsättning att tjänstemannen ej vid den tidpunkt, då han förordnades att uppehålla dylik befattning, uppnått den för befattningen gällande pensionsåldern. Därest nämnda förslag genomfördes, borde därav berörda tjänstemän och deras efterlevande icke längre erhålla dyrtidshjälp. I övrigt

tillstyrker järnvägsstyrelsen att nu gällande bestämmelser givas förlängd giltighet tills vidare även under budgetåret 1945/46.

Jämväl för nästa budgetår tillstyrker jag, att dyrtidshjälp enligt oförändrade grunder må utgå till i huvudsak samma grupper pensionärer och understödstagare vid av staten övertagna enskilda järnvägar m. fl. som för löpande budgetår. Dyrtidshjälpen bör sålunda tills vidare under nästa budgetår utgå med 20 procent liksom för innevarande budgetår. Därest en stegring av kristilläggen med 5 procent skulle inträda, bör jämväl dyrtidshjälpen för ifrågavarande pensionärer höjas från 20 till 25 procent. Höjningen bör erhållas respektive, vid nedgång av levnadskostnadsindex, bortfalla vid samma tidpunkt som en eventuell kristilläggsförhöjning för statens pensionärer. Därest å andra sidan en mera betydande nedgång i levnadskostnader skulle inträffa och kristilläggen bli föremål för omprövning vid indextalet 140 (eventuellt talet 220 i 1914 års serie), bör jämväl dyrtidshjälpen omprövas.

*Departements-
chefen.*

Därest ytterligare vissa enskilda järnvägar skulle övertagas av staten under loppet av nästa budgetår, synes skäligt att jämväl pensionärerna vid dessa komma i åtnjutande av dyrtidshjälp. Därvid böra dock i förekommande fall avräknas de bidrag av motsvarande karaktär, som enligt utfästelse av den enskilda järnvägen kunna komma att utgå för tiden efter övertagandet. I samband härmed må erinras, att vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 183 angående reglering av tjänste- och familjepensioneringen för personal vid av staten övertagna enskilda järnvägar den för nästa budgetår utgående dyrtidshjälpen kommer att erhålla en mindre omfattning än dyrtidshjälpen under innevarande budgetår. I denna proposition föreslås nämligen, att sådana i förstatligad pensionskassa delaktiga, av statens järnvägar övertagna befattningshavare, vilka uppförts på övergångsstat, respektive deras efterlevande skola bli underkastade allmänna tjänste- eller familjepensionsreglementet respektive erhålla fyllnadspension eller bli berättigade till dyrtidstillägg och kristillägg av statsmedel. Med befattningshavare, som uppförts på övergångsstat, skola i dessa hänseenden likställas övertagna befattningshavare, som pensionerats eller avlidit, innan uppförande på statens järnvägars stat ifrågakommit. I den mån pensions- och tilläggsförmånerna bli reglerade på sålunda föreslaget sätt, kommer dyrtidshjälpen att bortfalla.

Kostnaderna för dyrtidshjälpen böra liksom hittills bestridas av statens järnvägars trafikmedel.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att dyrtidshjälp enligt av mig förordade grunder må under budgetåret 1945/46 av trafikmedel utbetalas till vissa pensionsgrupper vid av staten övertagna enskilda järnvägar m. fl.

2:o).

Enligt beslut senast av 1944 års riksdag (prop. nr 190, skriv. nr 204) utgå under innevarande budgetår särskilda procentuella tillägg å pensioner till vissa pensionärer från Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka och från skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall. Samma skäl som i fjol talade för att ifrågavarande pensionärer borde beredas viss lindring i dyrtidens tryck föreligga även i år. Jag vill därför föreslå, att de tillägg å 20 procent, som för närvarande utgå å pensionerna och understöden, tillsvidare må utgå jämväl under nästa budgetår. En höjning till 25 procent respektive en sänkning bör dock få ske under samma villkor, som föreslagits beträffande förhöjning och sänkning av den under föregående punkt berörda dyrtidshjälpen.

Kostnaderna för tilläggen torde få bestridas av förslagsanslaget Diverse pensioner och understöd m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att procentuella tillägg enligt av mig förordade grunder må under budgetåret 1945/46 utgå till vissa pensionärer från Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka och från skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall.

Vad departementschefen under punkterna 1:o) och 2:o) hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Bengt Ericsson.